

GLOBALNI ETIČKI KODEKS ZA KOUČEVE, MENTORE I SUPERVIZORE

Uvod i svrha

Sva tela navedena u poglavlju 5, kao potpisnici ovog etičkog kodeksa (u daljem tekstu: Kodeks) izjavljuju sledeće:

Kao članska tela, posvećeni smo održavanju i promovisanju visokih standarda u okviru koučing, mentorske i supervizijske prakse, oblasti koje se ubrzano profesionalizuju. Svi naši članovi, u ulogama koučeva, mentora, supervizora, trenera i/ili edukanata, u sklopu svog članstva, saglasni su da se pridržavaju elemenata i principa Kodeksa.

Kodeks je usklađen sa sadržajem i zahtevima definisanim u Profesionalnoj povelji za koučing i mentorstvo. Povelja, čiji sadržaj je u skladu sa evropskim pravom, registrovana je u posebnoj bazi podataka Evropske unije, koja podrazumeva registar inicijativa za samoregulaciju u Evropi.

Kodeks predstavlja dokument sa smernicama i nije pravno obavezujući. On detaljno definiše šta svaki član može, odnosno ne može, na šta ima pravo i šta je pristupanjem u članstvo zabranjeno. Kodeks postavlja visoke standarde u pružanju koučing, mentorskih i supervizijskih usluga, u cilju promocije razvoja i dostizanja izvrsnosti u obavljanju profesionalne prakse. Svrha Kodeksa je da:

- pruži odgovarajuće smernice, odgovornosti i standarde ponašanja za sve naše članove
- definiše pravila ponašanja i delovanja članova u radu sa klijentima
- kroz saradnju sa stručnim telima definiše smer stručnog usavršavanja i razvoja članova
- služi kao vodič onim pojedincima koji se nužno ne predstavljaju kao profesionalni koučevi ili mentori, a koriste znanja i veštine iz oblasti koučinga ili mentorstva u svom radu
- predstavlja osnovu za podnošenje žalbi, pokretanje disciplinskih postupaka i postupanje po procedurama žalbi članskog tela.

Svaki potpisnik Kodeksa ima pravo da, u cilju stvaranja kompletnog okvira etičkog delovanja članstva u skladu sa njegovim specifičnostima, predloži i dopuni Kodeks. Takve dopune ne smeju biti u suprotnosti sa suštinom Kodeksa, niti da budu obavezujuće za ostale potpisnike Kodeksa. Takvi dodaci se mogu deliti sa ostalim kooperantima kao deo tekućih kolaborativnih razmena između profesionalnih tela.

Etički kodeks

Kodeks sadrži sledećih pet poglavlja i obuhvata očekivanja i opšte principe profesionalnog ponašanja, kao i spisak svih članskih tela koje su potpisnice Kodeksa:

1. Terminologija
2. Rad sa klijentima
3. Profesionalno ponašanje
4. Kvalitet profesionalne prakse
5. Potpisnici Globalnog etičkog kodeksa

1. Terminologija

- a) Iz razloga sažetosti, u određenim delovima Kodeksa se:
- primaoci usluga koučinga, mentorstva, supervizije i edukanti označavaju kao „klijenti“
 - koučevi, mentori, supervizori i treneri označavaju kao „članovi u edukaciji“ ili kao „članovi“
 - koučing, mentorski i supervizijski rad se označava kao „stručni rad“
 - Kouč, mentor i supervizor kao „profesija“
- b) Potpisnici Kodeksa potvrđuju da se izrazi „profesija“ i „profesionalac“ koriste za aktivnosti koje nisu zakonski regulisane, ali se sve više profesionalizuju i samoregulišu.
- c) Potpisnici Kodeksa potvrđuju da zvanja „trener“, „mentor“ i „supervizor“ nisu zaštićeni i može ih koristiti bilo ko iz oblasti prakse, bio on član ili ne nekog od stručnih tela.
- d) Svaki potpisnik će bliže definisati od kojih se članova i ostalih zainteresovanih strana očekuje da se pridržavaju ovog kodeksa (koji će se u daljem tekstu nazivati: „članovi“).
- e) Za pravilno razumevanje Kodeksa, neophodno je da članovi ovladaju definicijama i terminologijom korišćenih za određivanje značenja ključnih reči u Kodeksu (npr. trener, koučing, klijent, član, mentor, mentorstvo, supervizija).

2. Rad sa klijentima

Kontekst

- 2.1 Tokom profesionalnog rada sa klijentima u bilo kom obliku, članovi će se ponašati u skladu sa Kodeksom, posvećeni pružanju očekivanog nivoa usluge.

Ugovaranje usluga

- 2.2 Pre otpočinjanja rada sa klijentom, članovi će Kodeks klijentu dati na uvid, objasniti i izričito izraziti svoju obavezu da se pridržavaju odredbi Kodeksa. Članovi će takođe informisati svoje klijente i sponzore usluga o proceduri podnošenja žalbe stručnim telima.
- 2.3 Pre početka rada sa klijentom, članovi će objasniti i nastojati da osiguraju da klijent i sponzor znaju i u potpunosti razumeju prirodu i odredbe ugovora o koučingu, mentorstvu ili superviziji, uključujući finansijske, logističke i aspekte poverljivosti.
- 2.4 Članovi će koristiti svoje profesionalno znanje i iskustvo kako bi razumeli očekivanja svojih klijenata i sponzora, kako bi postigli dogovor o planu kako da se na njih adekvatno odgovori. Članovi će takođe pokušati da uvažavaju potrebe i očekivanja drugih relevantnih strana.
- 2.5 Članovi će biti otvoreni u komunikaciji sa klijentima i sponzorima u vezi sa metodama koje koriste i biće spremni da na zahtev dostave informacije o procesima koji su u toku.
- 2.6 Članovi će osigurati da trajanje ugovora bude odgovarajuće kako bi se ostvarili ciljevi klijenta i sponzora. Članovi će aktivno raditi na klijentovom osnaživanju i sticanju nezavisnosti.
- 2.7 Članovi će obezbediti da okruženje u kome se odvija bilo koji oblik koučinga, mentorisanja, supervizije ili edukacije nudi optimalne uslove za učenje i razmišljanje i samim tim pruža veću verovatnoću za postizanje ciljeva utvrđenih u ugovoru.
- 2.8 Članovi će u svakom trenutku postavljati interese klijenta na prvo mesto, istovremeno garantujući da ti interesi ne štete interesima sponzora.

Integritet

- 2.9 Članovi će klijentima, sponzorima i kolegama sa preciznošću i iskreno predstavljati svoje relevantne profesionalne kvalifikacije, stručno telo kojem pripadaju, iskustvo, stepen obučenosti, sertifikate i akreditacije koje poseduje.
- 2.10 Članovi će u komunikaciji tačno i pošteno predstavljati vrednost koju pružaju kao trener, mentor ili supervizor.
- 2.11 Članovi će se starati da se ne daju lažne ili pogrešne tvrdnje o njihovoj profesionalnoj sposobnosti, kvalifikaciji ili akreditaciji u bilo kojem objavljenom, promotivnom materijalu ili na neki drugi način. Članovi neće prisvajati radove, ideje i materijale drugih autora, predstavljajući ih kao svoje.
- 2.12 Članovi će delovati u skladu sa važećim zakonom i ni na koji način neće podsticati, niti pomagati delovanje koje je nepošteno, nezakonito, neprofesionalno ili diskriminatorno.

Povjerljivost

- 2.13 U radu sa klijentima, članovi će održavati najstroži nivo poverljivosti u vezi sa podacima klijenta i sponzora, osim ukoliko zakon ne obavezuje drugačije.
- 2.14 Članovi će postizati jasne dogovore sa klijentima i sponzorima o uslovima pod kojima se neće poštovati poverljivost podataka (npr. nezakonita aktivnost, opasnost po sebe ili druge) i o uslovima o stepenu te poverljivosti, ukoliko je to moguće, osim ako se zakonom ne uređuje drugačije.
- 2.15 Članovi će čuvati, skladištiti i raspolagati relevantnim i preciznim zapisima o svom radu sa klijentima, uključujući elektronske fajlove i korespondenciju, na način koji obezbeđuje poverljivost, sigurnost i privatnost i u skladu je sa svim relevantnim zakonima i sporazumima koji se u njihovoj zemlji odnose na privatnost i zaštitu podataka.
- 2.16 Članovi će informisati klijente da je njihov rad pod supervizijom i da postoji mogućnost da će se u tom kontekstu klijent na anonimn način spominjati. Klijenta treba uveriti da je supervizijski rad zasnovan na principu poverljivosti.
- 2.17 Ako je klijent dete ili odrasla osoba iz ranjivih grupa, članovi će se dogovarati sa klijentovim sponzorom ili starateljem kako bi obezbedili odgovarajući nivo poverljivosti u najboljem interesu klijenta, istovremeno poštujući relevantne zakonske odredbe.

Primerena interakcija

- 2.18 Članovi su odgovorni za jasno definisanje i održavanje odgovarajućih granica koje regulišu sve fizičke i virtuelne interakcije sa klijentima ili sponzorima.
- 2.19 Članovi će izbegavati stupanje u bilo kakve ljubavne ili seksualne odnose sa trenutnim klijentima ili sponzorima. Članovi će biti upozoreni na mogućnost i posledice bilo kakve potencijalne seksualne intimnosti i u cilju obezbeđivanja sigurnog okruženja preduzeće odgovarajuće mere, kako bi izbegli intimiziranje sa klijentom ili sponzorom, ili će inicirati prekid saradnje.

Sukob interesa

- 2.20 Članovi neće eksploatisati odnos sa klijentom niti će kroz saradnju tražiti bilo kakvu neprimerenu materijalnu ili nematerijalnu korist.
- 2.21 Kako bi izbegli bilo kakav sukob interesa, članovi će razdvajati profesionalni odnos sa klijentom od drugih oblika odnosa sa istim.
- 2.22 Članovi će biti svesni potencijalnog sukoba interesa bilo komercijalne ili lične prirode koji nastaju u radu i povodom toga će blagovremeno i adekvatno reagovati kako bi se osiguralo da nema štete po klijenta ili sponzora.
- 2.23 Članovi će uzeti u obzir uticaj rada sa klijentima na odnose sa drugim klijentima i razgovarati o eventualnom sukobu interesa sa onima koji bi time mogli biti pogođeni.

- 2.24 Članovi će svaki sukob sa klijentom nastojati da otvoreno razreše i pristaće da se povuku iz saradnje ako sukob eksalira u meri u kojoj se njim ne može efikasno upravljati.

Prekid saradnje i redovne odgovornosti

- 2.25 Članovi će poštovati pravo klijenta da raskine saradnju u bilo kojoj fazi procesa, u skladu sa odredbama ugovora o pružanju usluga koučinga, mentorstva ili supervizije.
- 2.26 Članovi će podstaći klijenta ili sponzora da prekine angažman koučinga, mentoriranja ili supervizije, ako veruje da bi klijentu mogao bolje da pomogne drugi član ili drugi oblik stručne pomoći.
- 2.27 Članovi razumeju da se njihove profesionalne odgovornosti nastavljaju i nakon prekida profesionalnog odnosa. One uključuju:
- Održavanje dogovorenog nivoa poverljivosti svih informacija koje se odnose na klijente i sponzore.
 - Sigurno čuvanje podataka u skladu sa svim relevantnim zakonima i sporazumima o privatnosti i zaštiti podataka, koji su na snazi u zemlji odakle su članovi.
 - Izbegavanje bilo kakve eksploatacije nekadašnjeg odnosa sa klijentom ili sponzorom, što bi u suprotnom moglo dovesti u pitanje profesionalnost ili integritet člana ili profesionalne zajednice.
 - Omogućavanje realizacije dogovorenih „follow-up“ aktivnosti
- 2.28 Od člana se traži da usled onesposobljenosti ili prekida profesionalne prakse, omogućće tranfer trenutnih klijenata i prosleđivanje zapisa načinjenih u toku rada sa njima.

3. Profesionalno ponašanje

Održavanje reputacije struke

- 3.1 Članovi će se ponašati na način koji se u svakom trenutku pozitivno odražava i povećava reputaciju koučing, mentorskog i supervizijskog poziva.
- 3.2 Članovi će pokazivati poštovanje prema različitostima među članovima i drugim pojedincima u profesiji, kao i prema različitim pristupima treniranju, mentorisanju i superviziji.

Prepoznavanje jednakosti i različitosti

- 3.3 Članovi će se pridržavati izjava i politike o poštovanju različitosti donešenih od strane nadležnih tela.
- 3.4 Članovi neće svesno vršiti diskriminaciju po bilo kojoj osnovi i radiće na podizanju nivoa svesti o mogućim vidovima diskriminacije.
- 3.5 Članovi će biti svesni mogućnosti ispoljavanja nesvesne pristranosti i nastojaće da osiguraju inkluzivan pristup, zasnovan na poštovanju i na principu prihvatanja individualnih razlika.
- 3.6 Članovi će na podržavajući način skretati pažnju svojim kolegama, zaposlenima, pružaocima usluga, klijentima ili učesnicima za koje se smatra da koriste diskriminatorno ponašanje.
- 3.7 Članovi će nadgledati međusobnu govornu, pisanu i neverbalnu komunikaciju radi eventualnog ukazivanja na vršenje nenamerne diskriminacije.
- 3.8 Članovi će se uključiti u razvojne aktivnosti kroz koje je moguće povećati samosvest u vezi sa važnošću negovanja jednakosti i različitosti.

Kršenja profesionalnog ponašanja

- 3.9 Članovi prihvataju da svako kršenje Kodeksa koji je potvrđeno u postupku žalbe može rezultirati sankcijama, uključujući gubitak akreditacije ili/i isključivanje iz članstva u telu. Tela među sobom mogu razmenjivati detalje o takvim kršenjima u interesu sigurnosti klijenta, poštovanja standarda kvaliteta i održavanja reputacije struke.
- 3.10 Član će drugom članu ukazati na njegovo delovanje u slučaju da postoje opravdani razlozi da veruje da član deluje neetički. Ukoliko ovakva intervencija ne da rezultat, delovanje člana će se prijaviti telu.

Pravne i statutarne obaveze i dužnosti

- 3.11 Članovi su dužni da budu u toku sa poštovanjem svih relevantnih zakonskih odredbi u zemljama u kojima obavljaju svoj profesionalni rad i slede procedure i politiku organizacije pod čijim okriljem vrše profesionalni rad.
- 3.12 Članovi će imati odgovarajuće osiguranje koje pokriva obavljenje koučing, mentorskog i supervizijskog rada u zemljama u kojima posluju.

4. Kvalitet profesionalne prakse

Sposobnosti i kompetencije za rad

- 4.1 Članovi će imati kvalifikacije, veštine i iskustvo koje odgovaraju potrebama klijenta i radi će u granicama svojih kompetencija. Kada je potrebno, članovi bi trebalo da upute klijenta iskusnijem članu, odnosno članu koji poseduje odgovarajuće kvalifikacije.
- 4.2 Članovi će biti dovoljno dobrog zdravstvenog stanja neophodnog za obavljenje profesionalnog rada. Ako nisu, ili nisu sigurni da li mogu iz zdravstvenih razloga obavljati posao, potražiće stručnu podršku i pomoć. U slučaju da je potrebno, član treba da prekine rad sa klijentom i da ga uputi na drugog alternativnog člana.

Kontinuirana supervizija

- 4.3 Članovi će aktivno raditi na superviziji svog rada sa supervizorom odgovarajuće kvalifikacije ili sa „peer“ supervizijskom grupom, sa nivoom učestalosti koji odgovara njihovoj koučing, mentorskoj ili supervizijskoj praksi, zahtevima njihovog profesionalnog tela i nivou njihove akreditacije ili dokaznom angažovanju u reflektivnoj praksi (idealno sa svojim „peer“ kolegama i/ili sa iskusnijim kolegama).
- 4.4 Članovi moraju osigurati da postojeći odnos sa supervizorom ne ometa kvalitet supervizije njihovog rada.
- 4.5 Radi dobijanja podrške i smernica, članovi će razgovarati sa svojim supervizorom ili „peer“ supervizijskom grupom o svim etičkim dilemama i potencijalnim ili stvarnim kršenjima Kodeksa.

Kontinuirano stručno usavršavanje

- 4.6 Članovi će razvijati nivo koučing i/ili mentorskih kompetencija učestvujući u relevantnim i odgovarajućim obukama i/ili kontinuiranom stručnom usavršavanju (Continuing professional development - CPD).
- 4.7 Od članova se očekuje da daju svoj doprinos u razvoju profesionalne zajednice primeren o njihovom nivou stručnosti. Neki od oblika kroz koje je se doprinos može ostvariti su: neformalne „peer“ grupe, istraživanja i pisanje radova itd.
- 4.8 Članovi će sistematski pratiti i procenjivati kvalitet svog rada putem dobijenih povratnih informacija od strane klijenata, svojih supervizora i drugih relevantnih strana.